

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directeur-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
T.a.v. mevrouw mr. M. Commelin, Directeur-generaal

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 28 januari 2026

Onderwerp Aanbiednota bij onderzoek National Risk Assessment Corruptie

Onlangs rondde het WODC de National Risk Assessment Corruptie (NRA) af. In het onderzoek zijn de momenteel grootste corruptierisico's voor Nederland geïdentificeerd en wordt ingegaan op de daarbij betrokken partijen, de motieven die deze partijen hebben en de mechanismen/modus operandi. De grootste corruptierisico's (ofwel de corruptiedreigingen met het hoogste risiconiveau) zijn bepaald door voor de dreigingen de potentiële impact af te zetten tegen de weerbaarheid van het beschikbare anti-corruptie-instrumentarium, de mate waarin dit beleidsinstrumentarium de potentiële impact van de grootste dreigingen tegengaat.

De bredere maatschappelijke relevantie van het onderzoek is gelegen in het belang van het terugdringen van corruptie. Corruptie tast het vertrouwen in de overheid en instellingen aan, houdt misdaad in stand, benadeelt bedrijven, overheden en de samenleving en kost de maatschappij veel geld.

In deze nota beschrijft het WODC enkele hoofdpunten uit het onderzoek. Voor de volledige samenvatting wordt verwezen naar het bijgevoegde rapport.

Belangrijkste uitkomsten

Corruptiedefinitie

In de NRA wordt corruptie gedefinieerd als 'het misbruik van toevertrouwde macht voor persoonlijk gewin'. De NRA sluit hiermee aan bij de algemeen geldende corruptiedefinitie die ook wordt gehanteerd door de Nederlandse overheid en diverse internationale organisaties zoals de OESO.

Dertien grootste corruptiedreigingen

De NRA¹ richt zich op binnenlandse ambtelijke corruptie, binnenlandse niet-ambtelijke corruptie en buitenlandse ambtelijke en niet-ambtelijke corruptie. Na het

---

¹ De NRA Corruptie geldt voor Europees Nederland. Caribisch Nederland blijft buiten beschouwing door de grote verschillen in context, aard van de dreigingen en weerbaarheid.

verkennde deel van het onderzoek werden in een eerste expertmeeting de volgende dertien grootste corruptiedreigingen geïdentificeerd uit een longlist van 78 corruptiedreigingen. Deze dreigingen staan centraal in de NRA Corruptie .

Corruptiedreiging
Corrupt handelen door gemeente-, provincie- en rijksambtenaren die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) criminele organisaties
Corrupt handelen door rechtshandhavingsambtenaren die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) criminele organisaties
Corrupt handelen door volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) criminele organisaties
Corrupt handelen door financiële dienstverleners die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) criminele organisaties
Corrupt handelen door niet-financiële dienstverleners die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) criminele organisaties
Corrupt handelen door gemeente-, provincie- en rijksambtenaren die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) private partijen
Corrupt handelen door rechtshandhavingsambtenaren die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) private partijen
Corrupt handelen door volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) private partijen
Corrupt handelen door financiële dienstverleners die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) private partijen
Corrupt handelen door niet-financiële dienstverleners die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) private partijen
Corrupt handelen door ambtenaren die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) statelijke actoren
Corrupt handelen door volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) statelijke actoren
Nederlandse private partijen die (via tussenpersonen) buitenlandse publieke en/of private partijen corrumperen

In de dreigingen worden corrumperende actoren onderscheiden van corrupt handelende actoren (die worden gecorrumpereerd). Er zijn vier typen corrumperende actoren: criminele organisaties, private partijen, statelijke actoren en internationaal actieve Nederlandse private partijen (zowel bedrijven als niet-commerciële organisaties).

Corrupt handelende actoren zijn onderverdeeld in:

- Beleidsmedewerkers, operationeel medewerkers en directeuren/managers met (budgettaire) beslissingsbevoegdheden die werkzaam zijn bij *gemeenten, provincies en het rijk*.
- Beleidsmedewerkers, operationeel medewerkers en directeuren/managers met (budgettaire) beslissingsbevoegdheden van *rechtshandhavingsorganisaties* zoals de Nationale Politie, het OM, de Douane Nederland, de Koninklijke

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

- Marechaussee en bijzondere opsporingsdiensten zoals de FIOD. Ook rechtshandhavingsmedewerkers op gemeentelijk niveau vallen hieronder.
- *Volksvertegenwoordigers* op verschillende overheidsniveaus, te weten gemeenteraadsleden, leden van de Provinciale Staten, leden van de Eerste Kamer en leden van de Tweede Kamer.
  - *Politiek bestuurders* op verschillende overheidsniveaus, te weten leden van het College van Burgemeester en Wethouders van gemeenten, leden van het College van Gedeputeerde Staten van provincies en leden van het kabinet.
  - *Financiële dienstverleners* zoals accountants, administratiekantoren, banken, belastingadviseurs, trustkantoren en vermogensbeheerders.
  - *Niet-financiële dienstverleners* zoals advocaten, notarissen en makelaars.

Motieven en mechanismen

De corrupterende actoren kunnen tal van redenen hebben om publieke en/of private partijen te corrumperen. Hieronder een paar voorbeelden:

- *Criminele organisaties* corrumperen gemeenteambtenaren, rechtshandhavingsambtenaren of notarissen om vertrouwelijke documenten zoals een paspoort valselijk te laten opstellen (gemeenteambtenaren) of vertrouwelijke (persoons)gegevens of informatie over lopende politieonderzoeken te verkrijgen (rechtshandhavingsambtenaren).
- *Private partijen*, zoals (groepen) particulieren, bedrijven of niet-commerciële private organisaties corrumperen gemeenteambtenaren, volksvertegenwoordigers of politiek bestuurders om relevante informatie en/of een voorkeurspositie te verkrijgen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten of relevante vergunningen/licenties.
- *Statelijke actoren* corrumperen Nederlandse ambtenaren, volksvertegenwoordigers of politiek bestuurders om het Nederlands overheidsbeleid te beïnvloeden ten gunste van de economische, technologische en/of politieke situatie van het eigen land of om vertrouwelijke overheidsinformatie te verkrijgen.
- *Internationaal actieve Nederlandse private partijen* corrumperen medewerkers van buitenlandse publieke of private partijen om een overheidsopdracht en/of relevante vergunning/licentie in het betreffende land te verkrijgen.

Medewerkers van publieke of private partijen kunnen via verschillende mechanismen tot corrupt handelen worden gebracht. Vaak gaat het om omkoping, maar daarnaast spelen andersoortige mechanismen die per corrupterende actor kunnen verschillen. Hieronder enkele voorbeelden van corruptiemechanismen.

- *Criminele organisaties*. Zodra iemand een keer corrupt heeft gehandeld, kan het lastig zijn om zich te onttrekken aan verdere corrupte activiteiten, bijvoorbeeld vanwege chantage of dreiging met geweld tegen de persoon in kwestie. Dreiging met geweld kan ook vanaf het begin er al voor zorgen dat een medewerker van een publieke of private partij zich genoodzaakt voelt om corrupt te handelen. In de praktijk wordt vaak gebruikgemaakt van 'informatiemakelaars', tussenpersonen die in opdracht van criminele organisaties de medewerker van de publieke of private partij aanzetten tot corrupt handelen.
- *Private partijen*. Naast omkoping als corruptiemechanisme kan vriendjespolitiek ervoor zorgen dat een publieke of private partij corrupt handelt. Gerelateerd aan vriendjespolitiek kan er ook vanuit het eigen netwerk sociale druk op iemand worden uitgeoefend en bijdragen aan het corrumperen van iemand. Ook bij private partijen kan gebruikgemaakt worden van tussenpersonen bij het corrumperen van medewerkers van een publieke of private partij.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

- *Statelijke actoren* kunnen ambtenaren, volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders – naast omkoping – corrumpen door druk op deze actoren uit te oefenen. Tussen de statelijke actor en de corrupt handelende partij bestaat naar verwachting geen direct contact. Ter verhulling zal eerder gebruik gemaakt worden van een tussenpersoon.
- *Internationaal actieve Nederlandse private partijen*. Om in het buitenland zaken te kunnen doen dient bij internationaal ondernemen vaak een tussenpersoon te worden ingezet, bijvoorbeeld een lokale agent. Dit kan tot corruptierisico's leiden. Bepaalde sectoren zijn extra gevoelig voor buitenlandse corruptie: (mijn)bouw, defensie- en militaire industrie, medische en farmaceutische industrie, transportsector, infrastructuurprojecten en vastgoedontwikkeling. Cultuur, lokale wet- en regelgeving (of het gebrek daaraan), het handhavingsniveau, de mate van politieke stabiliteit en de snelheid van de economische ontwikkeling in een land zijn van invloed op dit risico.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Potentiële impact van de grootste dreigingen

De omvang van de potentiële impact van de dertien grootste corruptiedreigingen is bepaald door de uitvoering van een Multi Criteria Analyse in de tweede expertmeeting. Per corruptiedreiging kenden de deelnemers per criterium een score van 0 tot en met 100 toe, hoe hoger de score, hoe hoger de potentiële impact van de dreiging.

De scores voor potentiële impact van de grootste corruptiedreigingen variëren van 48 tot 71. De twee corruptiedreigingen met de grootste potentiële impact hebben betrekking op corrupt handelende (1) rechtshandhavingsambtenaren en (2) volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders die gecorrumpeerd worden door (tussenpersonen van) criminele organisaties. De experts schatten de potentiële impact van de dreigingen 'Corrupt handelen door niet-financiële dienstverleners die gecorrumpeerd worden door (tussenpersonen van) private partijen' en 'Nederlandse private partijen die (via tussenpersonen) buitenlandse publieke en/of private partijen corrumpen' verhoudingsgewijs het laagst. Wel moet bij de dreigingen met een relatief lage potentiële impact in acht worden genomen dat ook deze behoren tot de grootste dertien corruptiedreigingen.

Weerbaarheid anti-corruptie-instrumentarium

In de derde en laatste expertmeeting voor de NRA maakten de deelnemers per grootste dreiging een inschatting van de mate waarin het totaal beschikbare anti-corruptie-instrumentarium de potentiële impact van de dreiging tegengaat. Het instrumentarium bestaat uit een zeer groot arsenaal aan zowel preventieve instrumenten, onder meer het integriteitsbeleid van publieke en private partijen, als repressieve instrumenten, zoals nationale wet- en regelgeving. Het belangrijkste repressieve instrument betreft het Wetboek van Strafrecht met artikelen die enerzijds direct op corruptie zijn gericht (namelijk op omkoping) en anderzijds op aan corruptie gerelateerde criminaliteitsvormen. Ook internationale wet- en regelgeving die helpt bij het identificeren van tekortkomingen in het Nederlandse anti-corruptiebeleid en richting geeft aan eventueel noodzakelijke wetgevende, institutionele en praktische hervormingen is in de analyse betrokken.

Bij hun weerbaarheidsinschatting hielden de corruptie-experts rekening met de ingeschatte werking van het totaalpakket van preventieve en repressieve beleidsinstrumenten dat tijdens de derde expertmeeting (mei 2025) beschikbaar was.

Het betreft zowel de strekking als de uitvoering van deze instrumenten. Geen rekening is gehouden met wet- en regelgeving en andere instrumenten die na mei 2025 zijn of worden ingevoerd.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

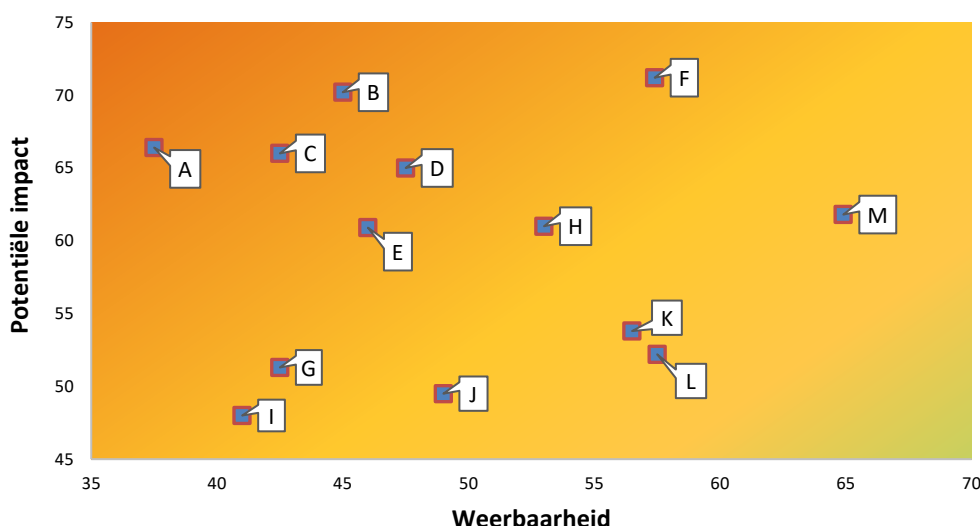
Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Per corruptiedreiging kon een score van 0 tot en met 100 worden toegekend, waarbij geldt: hoe hoger de score, hoe beter de corruptiedreiging wordt voorkomen of tegengegaan. De experts oordeelden dat de weerbaarheid van het anti-corruptie-instrumentarium voor de dreiging 'Corrupt handelen door rechtshandhavingsambtenaren die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) private partijen' het hoogste is. De corruptiedreiging waarbij de weerbaarheid van het instrumentarium het laagst is beoordeeld, is 'Corrupt handelen door volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders die gecorrumpereerd worden door (tussenpersonen van) statelijke actoren'.

Heatmap met de dertien grootste corruptierisico's

In de onderstaande heatmap worden per grootste corruptiedreiging de scores voor potentiële impact en weerbaarheid tegen elkaar afgezet.

A	Volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders gecorrumpereerd door statelijke actoren	H	Gemeente-, provincie- en rijksambtenaren gecorrumpereerd door private partijen
B	Volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders gecorrumpereerd door criminele organisaties	I	Nederlandse private partijen die buitenlandse publieke en/of private partijen corrumpereen
C	Volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders gecorrumpereerd door private partijen	J	Niet-financiële dienstverleners gecorrumpereerd door private partijen
D	Gemeente-, provincie- en rijksambtenaren gecorrumpereerd door criminele organisaties	K	Financiële dienstverleners gecorrumpereerd door criminele organisaties
E	Ambtenaren gecorrumpereerd door statelijke actoren	L	Financiële dienstverleners gecorrumpereerd door private partijen
F	Rechtshandhavingsambtenaren gecorrumpereerd door criminele organisaties	M	Rechtshandhavingsambtenaren gecorrumpereerd door private partijen
G	Niet-financiële dienstverleners gecorrumpereerd door criminele organisaties		

De dreigingen met een hoge potentiële impact en een lage weerbaarheid kunnen worden gezien als de dreigingen met de grootste corruptierisico's. De drie dreigingen rond volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders bereiken het hoogste risiconiveau (het meest linksboven in de figuur weergegeven). Hoewel er voor deze actoren in de afgelopen jaren niet of nauwelijks incidenten aan het licht kwamen, oordeelden de experts dat wanneer volksvertegenwoordigers en/of politiek bestuurders gecorrumpeerd worden door statelijke actoren, criminele organisaties of private partijen, dit een grote impact kan hebben op de Nederlandse samenleving, omdat het de maatschappelijke orde ontregelt, het gezag en de rechtsorde ondermijnt en het de subjectieve en objectieve veiligheid in het land vermindert. Ook is de weerbaarheid van het beschikbare instrumentarium gericht op die corruptiedreigingen relatief laag. Een transparant *overall* inzicht in de uitvoering en toetsing van de naleving van het integriteitsbeleid voor volksvertegenwoordigers en politiek bestuurders ontbreekt. Daarnaast is het bij deze actoren lastig om goede integriteitsbarrières op te werpen. Doordat volksvertegenwoordigers gekozen worden, vindt er geen screening plaats. Bovendien lijken sancties voor niet-integer handelende politieke ambtsdragers in de praktijk beperkt effectief. Bij integriteitsschendingen zijn de beschikbare harde juridische middelen om over te gaan tot sanctionering vaak lastig inzetbaar.

Ook tegen de dreigingen met betrekking tot statelijke actoren als corrumperende actor schatten de corruptie-experts de weerbaarheid relatief laag vanwege het internationale element ervan en de nadere mogelijkheden voor versluiering die de dreiging moeilijk te detecteren maakt. Statelijke actoren hebben de beschikking over diplomatieke kanalen, inlichtingendiensten, mogelijkheden om desinformatie te verspreiden en middelen om al complexe netwerken nog verder te compliceren.

Mogelijke benutting uitkomsten onderzoek

Door het onderzoek krijgt het ministerie van JenV een beter zicht op de huidige risicosectoren ten aanzien van corruptie en integriteitsschendingen. De NRA levert aangrijpingspunten op voor een gerichte, risico gebaseerde aanpak bij het aanpassen van bestaand integriteits- en anti-corruptiebeleid of voor het formuleren van nieuw beleid. De resultaten van de hier voorliggende NRA kunnen als ijkpunt fungeren bij eventueel volgende NRA's, zodat de ontwikkeling in de risico's kan worden gemonitord en er indien noodzakelijk gerichte beleidsontwikkeling op kan plaatsvinden.

Belang voor de maatschappij

De algemeen geldende definitie voor corruptie is misbruik van toevertrouwde macht voor persoonlijk gewin. Corruptie vormt dan ook een belangrijk obstakel voor de democratische rechtsorde en de rechtsstaat, want in een democratisch systeem verliezen autoriteiten en instellingen hun legitimiteit wanneer zij worden misbruikt voor privévoordeel. Ook worden bij corruptie schaarse publieke middelen inefficiënt besteed en betekent corruptie een aantasting van een eerlijke uitoefening van publieke taken en het functioneren van het economische systeem. Verder doet corruptie afbreuk aan het vertrouwen van burgers en kan het leiden tot maatschappelijke verontwaardiging. Tot slot houdt corruptie misdaad in stand en benadeelt het bedrijven, overheden en de samenleving. In het bedrijfsleven verstoort corruptie het *level playing field*, noodzakelijk voor een goed functione-

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

rende economie, waardoor nieuwe toetreders geen eerlijke kansen krijgen en bonafide bedrijven uit een markt worden gedrukt. De Nederlandse overheid zet op verschillende manieren in op de preventie en repressie van corruptie. De NRA corruptie levert hieraan een bijdrage door het prioriteren van de grootste corruptiedreigingen en levert een bijdrage aan een meer risico gebaseerde corruptiepreventie en – bestrijding.

Methoden

In de eerste NRA Corruptie wordt gebruik gemaakt van de methoden die zijn ontwikkeld in de inmiddels acht uitgevoerde NRA's voor Europees Nederland als de BES-eilanden op de terreinen witwassen en terrorismefinanciering. Het betreft een groeimodel waarin de leermomenten die in een volgende NRA kunnen worden benut worden vastgelegd door middel van een zelfevaluatie. Het uitvoeren van de NRA Corruptie behelsde:

- onderzoek van schriftelijke bronnen, zowel wetenschappelijke literatuur als beleidsstukken,
- verkennende interviews met dertien wetenschappers en andere experts,
- het uitzetten van een survey, de zogenaamde FANO-vragenlijst, onder een grote diversiteit van partijen (83) met een taak in de preventie of repressie van corruptie om eerste zicht te krijgen op de dreigingen die spelen en de ervaring van deze partijen met de dreigingen (met een respons van 35),
- drie expertmeetings met vertegenwoordigers van de belangrijkste partijen met een taak bij de preventie en bestrijding van corruptie met als doelen: 1. Het identificeren van de grootste corruptiedreigingen, 2. Bepalen van de potentiële impact van de grootste dreigingen, 3. Bepalen van de weerbaarheid van het anti-corruptie instrumentarium,
- verdiepende interviews met 42 vertegenwoordigers van (in totaal 21) publieke en private partijen met een taak in het tegengaan van de impact van de dreigingen om zicht te krijgen op de aard en mechanismen van de dreigingen en de weerbaarheid tegen de dreigingen,
- een data uitvraag bij de elf belangrijkste partijen om de feitelijke ervaring van deze partijen met de grootste dreigingen in beeld te krijgen (waarvan er 5 data leverden),
- validerende interviews met sleutelpartijen en
- een evaluatief interview met een vertegenwoordiger van de aanvragende directie van het ministerie van JenV.

Openbaarmaking

Het WODC publiceert de onderzoeksrapporten uiterlijk zes weken nadat zij door de directeur WODC zijn vastgesteld. Zoals al is aangegeven aan de Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding zal het WODC het rapport in dit geval op 12 maart 2026 openbaar maken. Op die dag organiseert het Ministerie van JenV het Tweede JenV Anti-Corruptiecongres waar ook de NRA Corruptie zal worden gepresenteerd. Indien later blijkt dat een ander moment van openbaarmaking vanwege zwaarwegende overwegingen opportuun blijkt, dan kan daartoe een gemotiveerd verzoek bij het WODC worden ingediend.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Onderzoekers en begeleidingscommissie

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. L.F. Heuts en dr. H.C.J. van der Veen (beiden WODC). Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie gevormd met als voorzitter prof. dr. W.F.M. Bams (Universiteit Maastricht), prof. dr. L.C.J. Bisschop (Erasmus Universiteit Rotterdam), F.J. Erkens MEWI FFE RFA LLM (Holland Integrity Group), dr. A.D.N. Kerkhoff (Universiteit Leiden) en K. Calis MA (Ministerie van Justitie en Veiligheid).

Bestaat er behoefte aan verdere toelichting op het rapport, de conclusies of de mogelijkheden voor de benutting, dan kan contact worden opgenomen met de onderzoekers van het WODC van dit onderzoek. Te bereiken via worden informatiedesk@wodc.nl.

Met vriendelijke groet,
Prof. dr. I. Giesen
Directeur WODC

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3452

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.